

A kántori szolgálat és a kántorvizsga az erdélyi római katolikus egyházban

Kántorok szolgálati és fegyelmi szabályzata

1. Kántornak csak az alkalmazható, akinek kántori oklevele vagy kántori képesítést igazoló irata van. Az állás betöltése hirdetés, meghívás vagy pályázat útján történik. A pályázathoz csatolandó: a) születési bizonyítvány, b) kántori oklevél, c) egyházi házasságkötés bizonyítványa, d) szolgálati bizonyítványok – hiteles másolatokban.
2. A kántort az egyházközségi közgyűlés választja. Választás előtt próba tartandó.
A próba anyaga:
 - a) A bizottság által kijelölt és a pályázó által szabadon választott orgona-játék (preludium) előadása.
 - b) A bizottság által kijelölt egyházi népének (Szent vagy Uram-ból) éneklése orgonakísérettel.
 - c) A szentmise Responsoriumainak és a bizottság által megjelölt gregorián ének előadása a szentmise állandó részeiből, valamint az Asperges és Vidi aquam.
 - d) A bizottság által megjelölt egyházi szertartás-részletek és a vele kapcsolatos kórus-énekek éneklése. Pl. Nagypéntek, Nagyszombat, keresztjáró-napok, búzaszentelés, Úrnapja, temetési szertartás stb.A próbát és a választást egy bizottság vezeti, melynek elnöke a kerületi főesperes vagy megbízottja. Tagjai: a lelkész, főgondnok, gondnok és két egyháztanácsos, kiket az egyháztanács küld ki és egy szakember, aki lehet pap vagy kántor.
A választás történhetik felkiáltással vagy 10–15 tag kívánására titkos szavazással (lásd Igazgatási Szabályzat 40. paragrafus d) pontját). A választás ellen a választás napjától számított 8 napon belül fellebbezés adható be a választási elnökhöz, a Püspökhöz címezve.
3. A választásról felvett jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a kántor fizetését norma szerint (1/1, 3/4, 1/2, 1/4) részletezve, hogy miből tevődik össze. Az összfizetés a norma foka és a szolgálati idő szerint változik. (Jelenleg a legnagyobb fizetés: 850 Lej.) Ha a kántori elfoglaltság megengedi, az egyháztanács javaslatára, az Egyházmegyei Hatóság engedélyével kezdhet vagy vállalhat mellékfoglalkozást, amely egyházi alkalmazásával összeegyeztethető. Ha a kántor elfogadja a felajánlott fizetést, írja alá „elfogadom” jelzéssel.
4. A kántor állását – a templomban, a hívek jelenlétében ünnepélyes eskü letétele után foglalja el. Megígéri, hogy Egyházunk tanításait és parancsait hűségesen megtartja, kötelességeit pontosan teljesíti, példás keresztény életet és családját is úgy neveli.
Az orgonát, az ének- és szertartás-könyveket leltár mellett átveszi, felelősséggel gondozza és kezeli.
5. A kántori javadalomnak előd és utód közötti megosztására nézve irányadó a papi javadalom megosztására vonatkozó intézkedések (lásd az 1926. évi IV. körlevelet).
6. *Kötelessége*
 - a) Vasárnap és ünnepnapokon, valamint hétköznapokon a plebániális énekes és olvasott szentmiséken orgonál és énekel.
 - b) Az Egyház által előírt vagy alkalmilag elrendelendő ájtatosságain, temetéseken és házszenteléskor a kántori teendőket végzi szokás és a lelkipásztor utasítása szerint.

- c) Egyházi énekkart szervez és vezet.
 - d) Vasárnap és ünnepnapokon, alkalmas időben és helyen, a híveket egyházi énekekre tanítja. Arra kell törekedni, hogy a szentmisén és az ájtatosságokon az egész nép énekeljen, de csak egyházilag jóváhagyott énekeket.
 - e) Köteles a lelkipásztort a hitoktatásban szükség szerint helyettesíteni és kisegíteni.
 - f) Más vallású istentiszteleten nem szerepelhet sem kántori, sem karvezetői minőségben fizetség ellenében.
 - g) Minden év decemberében az egyházi-ének tanításról és az énekkar működéséről – az illetékes lelkipásztor útján – az Egyházmegyei Hatóságnak jelentést tesz.
7. Az egyházközség mint munkaadó – a kántori fizetés 10%-át – nyugdíjkezelési költség címén – a saját-alapból – havonként köteles a Nyugdíjintézetnek befizetni. Ha a kántor fizetését a hívektől természetben kapja, a 10% nyugdíjilleték befizetéséről is ő maga gondoskodik – a többi illetékkel együtt. A vízkeresztii ajándék 1/3 : 2 arányban oszlik a pap és kántor között. Ha a hitoktatásban a kisegítés 3 hónapnál tovább tart – megegyezés szerint díjazandó.
8. A kántor elsőfokú hatósága a lelkipásztor és az egyháztanács, – másodfokú a kerületi Főesperes, – utolsófokú az Egyházmegyei Hatóság.
9. *A kántor fegyelmi vétséget követ el:*
- a) ha felettes hatóságaival szemben engedetlen vagy sértő módon tisztességtelen, vagy azok ellen izgat;
 - b) ha a kat. Egyház törvényeit, rendelkezéseit botrányt okozó módon megsérti, vagy erkölcstelen életet folytat;
 - c) ha házassága megkötésénél az Egyház törvényeinek nem tesz eleget;
 - d) ha az Egyház intézményei ellen izgat;
 - e) ha államellenes cselekedetet követ el, melyet az állami törvények tiltanak és büntetnek;
 - f) ha engedély nélkül szabadságot vesz, vagy szabadságát önkényesen meghosszabbítja;
 - g) ha állásával járó kötelességeit elhanyagolja;
 - h) ha figyelmeztetés után sem tartja meg az egyházmegyei vagy helyi előírásokat.
10. Mulasztás vagy vétség esetén az Egyházmegyei Hatóság a vétség súlyossága szerint bünteti a kántort figyelmeztetéssel – a plébánia Hivatal útján intéssel – s végzőfokon fegyelmi eljárást rendelhet el felfüggesztése vagy végleges eltávolítása céljából. A fegyelmi eljárás megindítása és lejárata az 1938. évi VIII. körlevélben közzölt – 4081/1938. sz. szabályzat (33. lapon) 10–71. paragrafusai alapján történik.

Alba Iulia – Gyulafehérvár, 1965. nov. 8-án.

1690/1965. sz.

J ó v á h a g y o m !

A korábbi Szolgálati Fegyelmi Szabályzatot hatályon kívül helyezem 1966. január 1-től kezdődőleg.

Alba Iulia – Gyulafehérvár, 1965. nov. 8.

p ü s p ö k

A kántorképesítő magánvizsga anyaga

Készülni lehet bármelyik középkolai könyvből:

Schütz Antal vagy Schefler János: Katolikus Hittan (Dogmatika), Czumbel Lajos vagy Schütz Antal: Katolikus erkölcsstan, Harza Lajos: Katolikus Egyháztörténelem, Auber-bana Miklós vagy Harza Lajos: Katolikus Szertartástan, Mihályfi: Az Igehirdetés II. Könyve – hitelemzéstán (Katechetika).

1 – *Hittanból*: A kinyilatkoztatás és a hit – a Szentírás – a Szent hagyomány – Isten létének bizonyítéka – A világ teremtése – Az ember teremtése – Az eredendő bűn – A messiási jövendölések – Az Úr Jézus a mi megváltónk – Az Úr Jézus a mi tanítónk és királyunk – Szűz Mária – A szentlélek és kettős működése – Az Egyház alapítása és szervezete – Szt. Péter és utódai – A kegyelem – Az egyes szentségekről – A szentelmények – A végső dolgok.

2 – *Erkölcstanból*: Az ember végső célja – Az erény – A törvény és kötelező ereje – A lelkiismeret és betegségei – A jócselekedet – A bűn és küzdelem ellene – (A kísértés, vágy, alkalom) – Kötelességeink Isten iránt (hit, remény, szeretet, imádság) – Vasárnapok és ünnepnapok megszentelése – Istentisztelet fogadalommal és esküvel – A böjt – A babona (spirítizmus, jóslás, szellemidézés, asztaltáncoltatás) – Kötelességeink önmagunk iránt: lelkiismeret megvizsgálása, szentségek vétele, becsület, egészség, tisztaság védelme – A magántulajdonhoz való jog és munka – Kötelességeink a felebarát iránt: irgalmasság testi és lelki cselekedetei, alamizsnálkodás, a felebaráti szeretet elleni bűnök, gyűlölet, átkozódás, haragtartás kerülése, szóval és cselekedettel, apostolkodás, testvéri megintés, botrány-kerülés. A családi, polgári kötelességeink – A keresztény kötelesség és az evangéliumi tanácsok.

3 – *Egyháztörténelemből*: Az egyháztörténelem meghatározása, felosztása – Mi az Anyaszentegyház? – Az Egyház megalakulása, az apostolok – Szent Pál megtérése és működése – Jeruzsálem pusztulása – A kereszténység üldözése – Nagy Konstantin, a milánói ediktum – Az őskeresztények hitélete, remeték, szerzetesek – A barbár népek megtérése. A magyarok és szlávok megtérése – Az iszlám – A keleti egyházszakadás. – A kereszteshadjáratok – Az újkor eretnekségei: Luther, Kálvin, VIII. Henrik – A francia forradalom. Napóleon és az Egyház – Az Egyház diadala, világmiszió – A XX. század pápái – A Szentatyák.

4 – *Szertartástamból*: A szertartástan fogalma és jelentősége (belső és külső istentisztelet) – A szenthelyek, „templom, kápolna, keresztút és temető” – A szentmiséhez szükséges felszerelések – Hogyan öltözik fel a pap a szentmiséhez és egyéb ájtatosságokhoz? – A egyházi ruhák színe és jelentősége – Főpapi jelvények – A szentek képei – A szentmise részei, fajtái, részletesen. – Az egyes szentségek szertartásai – Az egyház kormányzása – Szentelések és áldások szertartása – A halottak beszertelése és temetése – Főbb ájtatosságok: litánia, vecsernye, szentségimádás, keresztúti ájtatosságok, körmenetek, az ünnepkörök és ezekkel kapcsolatos szertartások.

5 – *Apologetikából*: Az apologetika mint tudomány – Isten létezése – Az Isten az emberi természetben – Azokról akik tagadják Isten létezését – Az ember anyagi lény – A teremtés és az evolucionizmus – Az ember eredete – A lélek és szabad akarat – Az ember és Isten kapcsolata – A vallásról – Téves nézetek a vallásról. – Jézus Krisztus Isten és ember – Jézus igaz ember – Jézus Krisztus az élő Isten Fia – A csodákról. Jézus csodái – Léteznék-e ma is csodák? (Lourdes, Fatima stb.) – Krisztus Urunk élete – Jézus, az Anyaszentegyház megalapítója – Az Anyaszentegyházról – A római pápa – Melyik Krisztus Urunk igazi egyháza? – Létezni fog-e az Egyház a világ végéig? – Az ekumenizmusról.

6 – *A Hitoktatás elméletéből*: lásd Mihályfi: Az igehirdetés és hitelemzéstan.

7 – *Zeneelméletből, összhangzattanból és gregorián elméletből*: Hangjegyek, ütem, szünetjelek, kulcsok – Nyújtópont, korona, staccato, legato – Csonkaütem, D. C. al fine – Módosítójelek használata – Időmérték, előadási jelek – Szolmizálás – Hangközök és fordításai – Ritmus, triolák, sextolák – Hangsorok, skálák az összes kemény és lágy hangnemekben (felépítésük) – A keresztek (bemolok) sorrendje és száma az egyes hangsorokban. – Egyszerű hármas hangzatok és fordításai (do-mi-sol, mi-sol-do, sol-do-mi) – Kemény és lágy hármasok minden hangnemben – Hetedhangzatok – A hangzatok felépítése a hangsor minden lépcsőjére és szólamok szabályos vezetése szűk (szoros) és tág fekvésben 4 szólamú kidolgozásban: ilyen szólamvezetés elemzése és az összhangok meghatározása a Szent Vagy, Uram! vagy Éneklő Egyház/Dicséjétek az Urat orgonakönyv néhány énekénél. – Egyszerűbb feladatok kidolgozása – Módosított (alterált) hangzatok felismerése – Gregorián hangjegyek olvasása, kulcsok, neumák stb. elemzése - Egyházi hangnemek megnevezése, és felépítésének ismerete. – Szolmizálás – Az uzuálisból való éneklések, latinul és magyarul.

8 – *Orgonából*: Az orgonatechnika elemei, regiszterek kezelése, ismerése – Az orgona karbantartása – Az összes dúr (major) és moll (minor) hangnemek, valamint a chromatikus skála lejátszása manualiter, pedálon 3#–3b-ig fejből, a továbbiak kottából, helyes lábrenddel. – Egy szabadon választott prelúdium és a magával hozott, át-tanult kottából egy kijelölt darab lejátszása – Egy szabadon választott és egy kijelölt egyházi ének lejátszása a Szent Vagy, Uram! vagy Éneklő Egyház/Dicséjétek az Urat orgonakönyvből – A szentmise alatt énekelt állandó részek (ordinárium) lejátszása és éneklése, latinul és magyarul. – Asperges, Vidi aquam, Tantum ergo, O salutaris hostia stb. gregorián ének kísérete – Felelet egy-egy hangnemben kívülről, kottából, minden hangnemben – A teljes Szent Vagy, Uram!, Éneklő Egyház/Dicséjétek az Urat éneklése, kísérete pedálozva is. – Elő- vagy utójáték, ami felhívja a hívek figyelmét a következő énekre. – A népelek kísérete úgy, hogy valaki ütemezzen különböző tempókban – Prelúdiumok és intermezzók – Az egyházi év ünnepei vagy bármely vasárnapi v. hétköznapi mise teljes énekrendje összeállítása és előadása az érvényes rendelkezések szerint (gyűjtőének, introitus, graduale, alleluja, communio, stb.)

9 – *Harmóniumból*: Ugyanaz, mint az orgonánál.

10 – *Az egyházi év szertartásai*, amelyeket részletesen kell ismerni a kántori teendők alatt: 1. Gyertyaszentelő, 2. Hamvazószerda, 3. Virágvasárnap, 4. Nagycsütörtök, 5. Nagypéntek, 6. Nagyszombat, 7. Búzaszentelő, 8. Úrnapja, 9. Keresztelés, 10. Nászmise, 11. Lucernárium, 12. Felnőttek temetése (magyarul), 13. Felnőttek temetése (latinul), 14. Kisdedek temetése (magyarul).

Geréd Vilmos kántor (Kolozsvár) közlése

A szerkesztőség közleménye

A *Református Kántor* című rovatunk szerkesztési nehézségek miatt e számból is kimarad, a *Katolikus Kántorlapok* pedig rövidebb terjedelemben jelenik meg. Olvasóinkat következő számunkban kárpótolni igyekszünk.

Lapunk negyedik évfolyama első számának lapzártája (a híryanagok beérkezésének határideje): 1996. október 31.